

gedeeltelijk gered en bewaard gebleven, door ons niet bij name gekende personen gedeponereerd werden in de Oostendse Stadsbibliotheek, schatkamer van veel lokaal schriftelijk erfgoed.

Ons tijdschrift "De Plate" heeft thans het voornemen om uitvoerige en relevante uittreksels opnieuw onder de aandacht te brengen van haar vele lezers en lezeressen die oog en hart hebben voor wat nu voltooid verleden tijd is en niettemin gestalte geeft aan een boeiende brok Oostendse geschiedenis. Mogen wij allen er heel wat genoeg aan beleven !.....

Emiel SMISSAERT

SPIEGELBOLLEN

Iedereen kent de beroemde Antony-foto waarop we ENSOR zien in gezelschap van PERMEKE, ANTONY zelf en in de achtergrond de knecht "Gustje". De opname is in die zin merkwaardig dat ze in een spiegelbol getrokken is en quasi de hele kamer bol-ervormd reflecteert.

Maar wat waren toch die "spiegelbollen" ?

Het gaat in feite om donderballen, ook heksenballen genaamd. In de 19e eeuw hing men ze in de schouw (kleine diameters), of legde men ze op de schoorsteenmantel, of plaatste men ze op een speciale houder in de tuin.

Volgens de overlevering moesten ze dienen als afweermiddel tegen bliksem, duivel, en andere boze geesten.

Norbert HOSTYN

OVER DE OORSPRONG VAN OOSTENDE

door J.B. DREESEN

De oorsprong van Oostende wordt meestal verbonden aan de bouw van een eerste kerk, in het jaar 1071, die aan Sint-Pieter was gewijd. Als vaste bron wordt hiervoor VLIETINCK (1) aangehaald. Wij citeren deze tekst : "Iets dat minder opwerping lijdt is de bewering van denzelfden, kronijkschrijver (noot : hij spreekt hier over J. DE MEYERE) dat Robrecht de Fries - hetzij uit dankbaarheid om zijne overwinning over gravin Richildis, door hem aan de voorspraak van den Heiligen Petrus toegeschreven; hetzij op bevel van de Paus, om de moord zijn neefs uit te boeten - verscheidene kerken ter eer van dien Heilige deed bouwen of herstellen. Ook te Oostende bouwde hij eene kerk, aan den Prins der Apostelen toegewijd, ten jare 1071. 't Was de eerste kerk van Oostende". Einde van het citaat.

Als bron refereert VLIETINCK hiervoor naar : ANNALES b. 133 en DESPARS I, 211.

De eerste van deze bronnen is de ANNALES FLANDRIAE door Jacques DE MEYERE (2) en de tweede de CRONYCKE VAN DEN LANDE ENDE GRAEFSCHAPE VAN VLAENDEREN door Nicolaas DESPART van Brugge (3).

De Annales van J. DE MEYERE zijn van bij hun verschijnen in 1561 een rijke bron geweest waaruit alle echte en vermeende historicij van de Geschiedenis van Vlaanderen (OUDEGHERST, DESPART, J. MARCHANT, B. GRAMAYE, A. SANDERUS en vele andere tot in de 19de

eeuw) gul geput hebben. Bij vergelijking van de tekst van DESPART en deze van DE MEYERE bleek de eerste zijn Cronycke volledig gebaseerd te hebben op de Annales van DE MEYERE. Wij laten hem verder dan ook buiten beschouwing, om uitsluitend verder te gaan met de Annales van DE MEYERE als bron voor de eerste vermelding van Oostende.

In het begin van deze eeuw maakte Victor FRIS een analyse van de ANNALES FLANDRIAE 1561 van J. DE MEYERE (4). In deze studie van 223 bladzijden, gaat hij na welke bronnen DE MEYERE gebruikt had voor de opbouw van zijn Annales en ging hij die vergelijken met de originele, nog bestaande, bronnen.

Als conclusie van deze analyse geeft hij de raad de Annales van J. DE MEYERE nog uitsluitend te gebruiken voor de door hem geciteerde, onuitgegeven en verloren, bronnen, en voor het overige de oorspronkelijke bronnen te gebruiken.

Onze referentie naar de Analyse van V. FRIS is een eerste beoordeeling naar de juistheid van de tekst uit J. DE MEYERE. Als tweede proef zijn we nagegaan wanneer de door J. DE MEYERE aangehaalde steden en plaatsen, die samen met Oostende een kerk kregen gewijd aan Sint-Pieter, voor het eerst vermeld worden bij K. DE FLOU (5) en M. GYSSELING (6). Het resultaat van dit onderzoek geven we hier weer.

Brugis (Brugge)	De Flou	843-870-944-981-1012-1046-1066-1067-1072-1087-1093
	Gysseling	840-875-892-einde 9de-1010-1012-1037
Hyprae (Ieper)	De Flou	961-1066-1070-1087-1089-1090-1093-1096-1101
	Gysseling	1066-1071-1093-1096-1119
Hulsti (Hulst)	komt niet voor	bij De Flou
	Gysseling	1139-1187-1198-1199-1203
Bergae (Bergues)	De Flou	944-981-1037-1052-1067-1068-1100-1101
	Gysseling	1037-1103-1112-1122-1158
Orscampi (Oostkamp)	De Flou	961-1089-1090-1110-1128
	Gysseling	1089-1110-1135-1153-1187
Ostende (Oostende)	De Flou	1265-1266-1267-1271-1274-1275-1276-1280-1285-1290
	Gysseling	1115 in orientale fine in Testrep (enige vermelding)
Thileti (Tielt)	De Flou	1105-1119-1128-1163-1177-1180
	Gysseling	1106-1110-1129-1217
Marlebec, apud Mald (Marlebece)	De Flou	1552, en vermeld : een niet meer bekende plaats
	komt niet voor	bij Gysseling
Zuinarde (Zwijnaarde)	komt niet voor	bij De Flou
	Gysseling	1114-1122-1123-1124-1126

Uit deze lijst blijkt dat de meeste plaatsen voor het eerst in de 12de eeuw en later vermeld worden. Dit is uiteraard een argument in contra met wat J. DE MEYERE zegt.

Volgens een tekst uit 1548 (7) werd de kerk van Oostende gebouwd op grond van de parochie van Sinte Mariekerke en moest zij hiervoor een jaarlijkse rente betalen aan de Costerij van Sinte Mariekerke. Hieruit mogen wij logischer wijze afleiden dat de kerk van Sinte

Mariakerke ouder is dan die van Oostende. De eerste vermelding van Mariakerke komt volgens K. DE FLOU voor in 1171 als S. MARIAE CAPELLA, dus nog niet als parochie. De eerste kerk van Oostende kan dan moeilijk van 1071 dateren.

Wij gingen ook nog even te rade bij CHOCQEEL, die toch de eerste was om op TESTEREP te graven naar Mariakerke, Raversijde en ook Oostende (8). Hij zegt :

- dat de bewoningssporen op Mariakerke en Raversijde regelmatig worden vanaf de 11de eeuw.
- hij geen spoor vond van de kerk van Mariakerke van voor de vloed van 1334, hij vond wel sporen van deze vloed.
- de oudste geldstukken die hij vond waren van 1185 (Philip II), 1285 (Charles II), 1312-1255 (Jan van Brabant), 1337-1387 (Guillaume van Namen).

Rekening houdende met de bovenstaande bevindingen moeten wij de verwijzing naar de tekst van J. DE MEYERE met betrekking tot de eerste kerk van Oostende in 1071 als zeer onbetrouwbaar beschouwen en, tot bewijs van het tegendeel, vermijden ze te gebruiken.

-
- (1) Vlietinck. Het oude Oostende en zijn driejarige belegering. Oostende 1897. blz. 24.
 - (2) J. De Meyere. Commentarii Sive Annales Rerum Flandricarum (Annales Flandriae 1561). Antwerpen 1561.
 - (3) N. Despars. Cronycke van den lande ende Graefscepe van Vlaenderen. Brugge einde 16de eeuw.
 - (4) V. Fris. Essai d'une analyse des Commentarii Sive Annales Rerum Flandricarum. Gent 1908.
 - (5) K. De Flou. Woordenboek der Toponomie. Brugge 1933.
 - (6) M. Gysseling. Toponymisch Woordenboek voor België etc (vóór 1226). 1960.
 - (7) R.A. Brugge. Brugse Vrije III. Nr. 15875 (voorlaatste blz.).
 - (8) A. Chocqeel. Les civilisations Préhistoriques et anciennes de la Flandre Occidentale. Brussel, 25 nov 1950. blz. 81 en verder.

DRIES MASURE EN OOSTENDE

Wie van de Plate weet meer af over Dries MASURE, geboren te Kortrijk op 18 februari 1899 en overleden te Waregem op 12 februari 1955, een man die na de Tweede Wereldoorlog te Oostende literair bedrijvig is geweest ?

We vinden hem vermeld - ongetwijfeld een getuigenis van zichzelf - als "kunstenaar-toneelliefhebber... die, als een der laatste idealisten onzer eeuw, nog geloofde in de opvoedende waarde van het toneel". Creaties van hem als Topaze van Marcel PAGNOL, en De Vader van August STRINDBERG, blijken bij wie ze meemaakte, onvergetelijk te zijn.

Vóór de Tweede Wereldoorlog nam hij deel aan alle optochten en manifestaties die in Vlaanderen voor de culturele verheffing van het volk gehouden werden. Zware oorlogsbeproevingen, die hem overigens dodelijk ziek maakten, brachten hem naderhand tot het schrijven van de romans Flavie (1947), Jan (1948) en De zonde van Cordula Fierlafijn (nooit gepubliceerd).

In Flavie wordt een ingewikkeld probleem behandeld, dat de schrij-